

Маруненко Інна Юрївна,
студент Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Левченко Юрій Олександрович,
завідувач кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, професор

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ, ЯКИЙ НЕЗАКОННО ПОВОДИТЬСЯ ЗІ ЗБРОЄЮ, БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ, ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ

В умовах сьогодення питання дослідження кримінологічної характеристики особи злочинця, який незаконно поводить ся зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами є актуальним, як ніколи. Через початок повномасштабної війни в Україні зросла кількість вчинення кримінальних правопорушень за допомогою зброєю, а також збільшився попит на нелегальний продаж та купівлю зброї чи боєприпасів. Звісно особисті характеристики кримінального правопорушника повною мірою проявляються саме під час вчинення ним конкретного злочину. Так особи, що вчиняють кримінальне правопорушення передбачене ст. 263 ККУ, мають сукупність ознак, притаманні лише їм.

Через значну кількість вчинення кримінальних правопорушень відносно зброї, бойових припасів, вибухових речовин, є одним із найактуальнішим напрямком досліджень. Так дану проблематику висвітлювалась у наукових дослідженнях О. Литвин, В. Рибачук, О. Сарнавський, В. Малков, Л. Кулик, О. Фролов, А. Зелінський, А. Долгова, О. Кальман, О. Джуца, О. Бандурка та інші.

Особі злочинця у кримінологічній науці завжди приділялась велика увага. Також доцільно зазначити з судженням І. Даньшина, «що особа злочинця – це сукупність істотних і стійких соціальних ознак і соціально зумовлених біопсихо-логічних особливостей індивіда, які об'єктивно реалізуються у учиненому конкретному злочині (злочинах) під вирішальним впливом негативних обставин зовнішнього середовища й надають діянню характер суспільної небезпеки, а винному – властивість суспільної небезпеки, у зв'язку з чим ця особа й притягується до відповідальності, передбаченої кримінальним законом. Поняття особистості злочинця осмислюється ним як: а) особистість індивіда, котрий учинив котрий злочин; б) особистість окремих категорій (видів) злочинців; в) особистість злочинця загалом» [1, с. 118]

Отже з'ясувати причину вчинення кримінального правопорушення, що цьому сприяло, дасть нам правильно зрозуміти ступінь суспільної небезпеки особи та розробити методи, попереджувальні та профілактичні заходи.

Для кращого розуміння наукові виділяють так структурні елементи особи злочинця: соціально-демографічні, морально-психологічні, кримінально-правові. Так до соціально демографічних ознак відносять освіту, вік, стать, сімейний стан, національність тощо. Вищезазначені ознаки дають нам загальне уявлення про особистість правопорушника, який вчинив певне кримінальне правопорушення.

Аналіз даних щодо громадянства осіб, що вчинили незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами, свідчить, що переважну їх кількість становлять громадяни України. Так, за період з 2013 по 2018 роки за ст. 263 КК України засуджено 1 7819 осіб з числа громадян України, що становить 98,5 % із загальної кількості засуджених за цей вид злочину. Частка громадян України в загальній кількості засуджених за цей вид злочину варіюється на рівні від 97 % у 2017 році до 99 % у 2016 році. За період з 2013 по 2018 роки кількість громадян інших держав, що вчинили незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, становить 183 особи [2].

Щодо морально-психологічної ознаки, то сюди відносять моральні якості, цілеспрямованість особи, навички, знання, тощо. В окремих випадках також сюди відносять патологічні зміни в психіці. При вивченні цієї ознаки відносно злочинців, які вчинили кримінальне правопорушення передбачене ст. 263 КК України, показала, що на вчинення нього ідуть свідомо, без імпульсивності чи впливом наркотичних, алкогольних речовин. Тобто особа свідомо і здатна обґрунтувати акт незаконного поводження зі зброєю.

До кримінально-правових ознак відносять співучасть, судимість, призначення покарання, відбування відповідальності. З а статистичними даними на території України кримінальні правопорушення передбачені ст. 263 КК України, вчиняються у більшості випадках одноособово, лише невеликий відсоток вчиняється групою осіб чи організованою групою. Щодо судимості, то має великий вплив чи вчинене кримінальне правопорушення повторно, чи погашена судимість, чи відбував покарання за попереднє правопорушення тощо. З а статистикою вищезазначене кримінальне правопорушення вчиняють особи, які раніше вчиняли злочини 27,6 % та особи, які мають не зняту або не погашену судимість – 57 %. Не лід забувати, що велику роль відіграє призначення покарання, адже за вищезазначеними статистичними даними, ми можемо побачити тенденцію схильних осіб до вчинення кримінального правопорушення. Різних підстав.

Відповідно до санкції ч. 1 ст. 263 КК України, суд може призначити особі покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк; санкція ч. 2 ст. 263 КК України містить альтернативу, передбачає покарання не тільки у вигляді позбавлення волі на певний строк, а й штраф, громадські роботи, арешт, обмеження волі. Аналіз статистичних

даних свідчить, що з 2013 по 2018 роки за ч. 1 ст. 263 КК України засуджено 79 % осіб, звільнено від кримінальної відповідальності 21 %; призначено покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк у 19 % випадках, застосовано покарання, не пов'язані з позбавленням волі, у 5 % випадків; звільнено від відбування покарання з випробуванням у 75 % випадків. Статистика свідчить, що відносно 21 % осіб кримінальні справи закриті. Такий значний відсоток закриття кримінальних справ пояснюється, на нашу думку, тим, що законодавство, а саме ч. 3 ст. 263 КК України, передбачає спеціальний вид звільнення від кримінальної відповідальності, коли особа, яка вчинила злочин, передбачений ч. 1 або 2 цієї статті, якщо вона добровільно здала органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини або вибухові пристрої. Отже, до позбавлення волі на певний строк засуджується за ч. 1 ст. 263 КК України лише 19 % осіб, за ч. 2 ст. 263 КК України – 8,5 % [2].

Отже, аналіз статистичних даних свідчить про негативні тенденції щодо кримінальних правопорушень щодо незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами. Враховуючи вищезазначене та стрімке зростання попиту на зброю, яка стала на даний час одним із головним аспектів сьогодення, злочинність в даній сфері може зрости. Основна маса засуджених є громадяни України, з них невеликий відсоток мають навички володіння зброєю. Також великий аспект відіграють недоліки в області контролю та обліку матеріальних цінностей, низький рівень матеріально-технічного забезпечення ОВС, недоліки в організації контролю, охорони зброї, бойових припасів, вибухових речовин, відсутність взаємодії.

Список використаних джерел

1. Даньшин І.Н. К вопросу о личности преступника. Проблемы соц. законности. Харьков: Вища шк., 1980. Вып. 6. С. 117–126.
2. Кізіменко Є.В. Кримінологічна характеристика особи злочинця, який вчиняє незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2018. №36, том 2. Ст. 192. (Електронне джерело). URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc36/part_2/35.pdf.